не сама по собі, а в людському суспільстві у вигляді різноманітних актів мовлення, що повторюються усно та фіксуються письмово. Саме в системі національної мови закодовано інтелект тієї чи іншої нації. Як підкреслює відомий український мовознавець О. Потебня: "Мовна індивідуальність вирізняє людину як особистість і що яскравіша ця особистість, то повніше вона відображає мовні якості суспільства".

Коли контактують дві культури на будь-якому рівні, то відбувається процес обміну в усіх аспектах людського буття і насамперед на мовному рівні. І тому в мовах різних народів закладено найбільш очевидні відмінності стосовно трьох основних аспектів мови: синтаксичного, семантичного, прагматичного. На наш погляд, для культури ділових відносин, для ділового спілкування найбільш важливими аспектами є семантичний (сукупність відношень знаків до об'єктів немовної діяльності, тобто до того, що вони означають) та прагматичний (особливості мови, які залежать від того, ким, коли, в яких умовах застосовуються).

Окрім мови можливі інші види спілкування, за допомогою яких можна передати певну інформацію. Це, насамперед, гумор, мова жестів, змішане спілкування (усне, письмове та візуальне).

Тетяна Маслова,
викладач кафедри англійської мови технічного спрямування №1
Національного технічного університету України «КПІ»

DIFFERENZIERUNG DES FACHWORTSCHATZES

In der Germanistik wurde die Sonderlexik, mit deren sozial-beruflich bestimmte Ausprägungen des Wortschatzes gemeint ist, in drei Gruppen geteilt: 1) Standessprachen (Jargons); 2) Berufssprachen (Berufslexik); und 3) Fachsprache (Termini).

Die Fachsprache ist also eine Sondersprache für eine eindeutige und widerspruchsfreie Kommunikation unter Fachleuten eines Fachgebietes. Seine Funktion wird dabei durch eine vereinbarte Terminologie und durch eine für die jeweilige Fachsprache charakteristische Grammatik wie auch Textstruktur entscheidend unterstüzt.

Die Fachsprache hebt sich in der Realisierung als Text grammatisch und stilistisch von der gemeinsprachlichen Realisierung ab. Die grammatische Beschaffenheit der Fachtexte zielt auf eine sachbetonte, passivische und eindeutige Darstellung, die allein den Fachgegenstand behandelt und einen subjektiv-personellen Bezug weitgehend ausschliesst. Für einen Fachtext ist characteristisch hochfrequente Nominalisierungen, nachgestellte substantivische Attribute and den Inhalt komprimierende Komposita zu gebrauchen.

Die fachsprachliche Terminologie umfasst im Rahmen einer Theorie begrifflich definierte Fachwörter, die teils aus der Gemeinsprache hergeleitet oder teils aus anderen Sprachen entlehnt ist. Das sind beispelsweise Wörter *Appendix* (Wurmfortsatz), *Komödie* (Lustspiel), *Auto* (Wagen). In neuerer Zeit, in der das Englische aus der Weltsprache, die sie immer war, zu einer internationalen Sprache aufgerückt ist, werden viele Termini auch aus dem Englischen hergeleitet, z.B. *Computer* (Rechner).

Der terminologische Wortschatz setzt sich aber nicht nur aus Entlehnungen und aus Homonymen zu gemeinsprachlichen Formen zusammen. Er schliesst auch gemeinsprachliche Lexeme ein, deren Bedeutungen nicht neu festgelegt werden müssen und die auch nicht als Homonyme anzusehen sind, z.B. geographische Termini *See*, *Meer*, *Gebirge*, *Tal* usw. Ein geringerer Teil der Termini ist mit gleicher Definition in mehreren Fachsprachen anzutreffen: *System*, *Struktur*, *Funktion* u. ä.

Im Allgemeinen sind die Fachsprachen aus natürlichen Sprachen hervorgegangen, aber auch Kunstwörter werden geschaffen. Die Fachsprachen [illegible] sich mit künstlichen Symbolen und Formeln um, insbesondere in der Chemie und in der Mathematik (z. B. *H* – Wasserstoff).

Als Fachbegriffe im rationalen Denken sind Termini über die sie sprachlich vermittelnde Wortform frei von Konnotationen und in ihrer Verwendung insofern stilistisch neutral, als sie sich allein auf die Sache des fachlichen Gegenstandes beziehen.

Die Definitionen eines standardisierten Terminus gibt es unter DIN (Deutsche Institut für Normung e.V.) oder im Rahmen eines Gesetzestextes. Begriffsbestimmungen nicht standardisierter Termini sind durch Fachwörterbücher lexikalisiert.

Zum Unterschied von der theoretisch fachlichen kommunikativen Funktion der Termini dient die Berufslexik (Halbtermini) der praktischen fachgebundenen Verständigung oder übt eine praktisch-fachliche kommunikative Funktion aus. Der Wortschatz der fachgebundenen Lexik dieser Schicht stellt sehr differenzierte Benennung von Werkzeug, Werkstoffen, Arbeitsvorgängen und Erzeugnissen dar. Das sind Wörter, die sich mit dem gemeinsprachlichen Wortschatz kreutzen und und sich von diesem meist nur durch Zugehörigkeit zu einem speziellen Fachbereich durch eine spezialisierte Bedeutung abheben (Bergmannssprache, Seemenssprache, usw.).

Neben Termini und Halbtermini werden zur fachgebundenen Lexik auch Fachjargonismen gezählt. Der Begriff „Jargon" steht für eine Ausdrücksweise in sozialen und beruflichen Gruppen. Fachjargonismen sind weit verbreitet, weil sie für den Laien eher verständlich sind als Termini, z.B. *Nervenentzündung* (Terminus: *Neuritis*). Viele Fachjargonismen sind als metaphorische Synonyme entstanden, z.B. *Gänsefüsschen* (Anführungssrtiche), *Magenmund* (Cardia).

Наталія Моісєєва,

аспірант кафедри теорії, практики та перекладу німецької мови Національного технічного університету України «КПІ»

ТЕОРІЯ ДИСКУРСУ У СУЧАСНІЙ ЛІНГВІСТИЦІ

Теорія дискурсу вже досить тривалий час опрацьовується і досліджується вченими-лінгвістами, однак загальновизнаного підходу та універсального визначення поняття "дискурс" ще досі не існує. Це поняття модифікує традиційні уявлення про мовлення, текст, діалог, стиль і навіть мову. Найбільш чітко виділяються три основні класи вживання терміну «дискурс», які співвідносяться з різними національними традиціями та внесками конкретних авторів.

До першого класу належать власне лінгвістичні вживання цього терміна, історично першим з яких було його використання в назві статті «Дискурс-аналіз» американського лінгвіста З. Харріса, опублікованої в 1952. Повною мірою цей термін почав вживатися в лінгвістиці приблизно через два десятиліття. Власне лінгвістичні вживання терміну «дискурс» самі по собі дуже різноманітні, але в цілому за ними проглядаються спроби уточнення і розвитку традиційних понять мовлення, тексту та діалогу. З одного боку, дискурс вважається мовленням, вписаним у комунікативну ситуацію і в силу цього як категорія з більш чітко вираженим соціальним змістом у порівнянні з мовленнєвою діяльністю індивіда; за афористичним висловом Н. Д. Арутюнової, «дискурс - це мовлення, занурене в життя ». З іншого боку, реальна практика сучасного дискурсивного аналізу пов'язана з дослідженням закономірностей руху інформації в рамках комунікативної ситуації, що здійснюється через обмін репліками; тим самим реально описується деяка структура діалогової взаємодії, що продовжує цілком структуралістську лінію, початок якої якраз і було покладено Харрісом. При цьому, однак, підкреслюється динамічний характер дискурсу, що робиться для розрізнення поняття дискурсу і традиційного уявлення про текст як статичної структурі.